

LIVIU REBREANU, ROMANCIER:

Prof. Plăstoi Glicheria-Irina

Opera literară Ion de L. Rebreanu este un roman realist de tip obiectiv aparținând prozei interbelice. De asemenea este roman social cu tematică rurală. Potrivit tipologiei lui Nicolae Manolescu (din lucrarea "Arca lui Noe") este roman doric.

Proza realist-obiectivă se realizează prin naratiunea la persoana a 3-a. Viziunea din trecut presupune un narrator obiectiv, detașat, care nu se implică în faptele prezentate. În lantuite temporal și causal faptele sunt credibile. Efectul asupra cititorului este de iluzie a vieții (veridicitate și obiectivitate).

Tema romanului este prezentarea problematicei pământului în condițiile satului ardelean de la începutul secolului al XX-lea. Romanul prezintă lupta unui țărăn sarac pentru a obține pământul și consecințele actelor sale.

Caracterul monografic al romanului orientează investigația narativă spre diverse aspecte ale vieții rurale: obiceiuri legate de marile momente din viața omului (năsterea, nunta, înmormântarea), relații sociale generate de diferențele economice (stratificarea socială) sau culturale (universul țăranilor, universul intelectualității rurale), relații de familie. Tema centrală, posesiunea pământului este dublată de tema iubirii. Concepția autorului despre roman, înțeles ca un corp geometric perfect "corp sferoid" se reflectă artistic în structura circulară a romanului. Simetria începutului cu finalul se realizează prin descrierea drumului care intră și iese din satul Pripas, loc al acțiunii romanului. Personificat cu ajutorul verbelor (se desprinde, aleargă, urcă, înaintează), drumul are semnificația simbolică a destinului unor oameni. Asemenea ramiei unui tablou, el separă viața reală a cititorului de viața ficțională a personajelor din roman.

Modurile de expunere îndeplinesc o serie de funcții epice în discursul narativ. Descrierea inițială are pe lângă rolul obișnuit de fixare a coordonatelor spațiale și temporale, funcție simbolică de anticipare. Naratiunea obiectivă își realizează funcția de reprezentare a realității prin absența marilor subiectivității. Dialogul susține veridicitatea și concentrarea epică.

Romanul este alcătuit din două părți opuse complementare, coordonate ale evoluției interioare a personajului principal: Glasul pământului și Glasul iubirii. Titlurile celor 13 capitole (număr simbolic nefast), sunt semnificative, discursul narativ având un început și un

Sfârșit: Începutul, Zvarcolirea, Iubirea, Noaptea, Rusinea, Nunta (prima parte); Vasile, Copilul, Sarutarea, Streangul, Blestemul, George, Sfârșitul (partea a 2-a).

Prin tehnica planurilor paralele este prezentată viața țăranimii și a intelectualității rurale. Trecerea de la un plan narativ la altul se realizează prin alternanță, iar succesiunea secvențelor

narrative este redată prin înălțuire. Viața personajelor se desfășoară după legile interne ale lumii lor și evoluează paralel.

Acțiunea romanului începe într-o zi de duminică în care locuitorii satului Pripas se află la ora în curtea Teodosiei, văduva lui Maxim Oprea. În expoziție sunt prezentate principalele personaje, timpul și spațiul, ceea ce conferă veridicitate romanului realist.

Cele două planuri narrative se întâlnesc încă de la începutul romanului în memorabila scenă a horei, pretext narativ pentru prezentarea personajelor, a atitudinilor lor și a ierarhiilor sociale prestabilite.

După descrierea drumului care intră în satul Pripas, în expoziție este înfățișată o oră a soartei. Mica intelectualitate de la țară își face apariția la petrecerile poporului, dar nu se implică pastrand o distanță demnă. Țărâii înstăriți stau în grup compact, iar cei săraci le dau tarcoale asemenea lui Alexandru Glanetasu, "ca un câine la ușa bucătăriei".

Ion joacă pe urâtica Ancuța cu gândul la averea ei chiar dacă inima lui este dată Floricăi. Intriga este marcată de apariția intempestivă a lui Vasile Băciu, bocotanul care-l numește pe Ion "hot, talhar, șarantoc și fleandura" declanșând în țăranul mandru și ambițios o sete de răzbunare care se va finaliza dramatic pentru toate personajele.

Desfășurarea acțiunii prezintă pe mai multe planuri narrative evoluția personajelor și a relației dintre ele având în centru nucleul format din Ana, Ion, Vasile Băciu, Florică și George. Altercația dintre Ion și George izbucnește în aparență de la neplata lautarilor degenează într-o bătăie care camuflează un conflict mult mai puternic: disputarea întâietății la mână anei.

Toată energia lui Ion se canalizează pe dobândirea pământului mult visat. O seduce pe Ana forțându-l pe chiabur să consimta la căsătorie, dar complicațiile nu se opresc aici deoarece Ion nu a intrat în posesia actelor pentru zestre. Calvarul anei bătută se alungă de sot și de tată se va sfârși la un moment dat în grajd cu streangul de gât. Odată împlinită pasiunea "initială", Ion concluzionează că: "altceva trebuie să fie temelie" și aude din nou "glasul iubirii".

Deznodământul rezolvă dramatic toate conflictele: surprins noaptea la Florică, Ion este ucis cu sapa de George într-o scenă simetrică celei de la ora când tânărul bogat fusese înfrânt. Criminalul este arestat, iar Florică urmează să își ducă viața în singurătate.

În concluzie "Ion" de L. Rebreanu este un roman realist de tip obiectiv deoarece are ca trasături: specificul relației narator-personaj, obiectivitatea naratorului omniscient care întretine "iluzia realității" (viziune realistă), utilizarea naratiunii la persoana a 3-a și atitudinea detașată în descriere și verosimilul întâmplărilor.